

የታሪክ ብረዛ-- ለወኔ አይጣፍጥ፤ ለአዕምሮ አይጥም

ሀማ ቱማ

ያልነበረ ያርዳ የተባለ ይመስል
ያልነበረ ያውራ የተባለ ይመስል
የእነ ነበርን ወሬ ሀገራቷን ሞላት
የነበረው ሳይሆን ያልነበረው በላት።

ያልነበረ ያፈርሳል የተባለው ቀርቶ መከራችን ሆኖ የነበሩት ማፍረስን ተያይዘው ታሪክን ሲበርዙና ሲያፋልሱ መመልከት በምግብ ፈንታ ቁርስ ምሳ ሆኖብናል። ወደ ኋላ ዞራችሁ ታሪክን አትዩ የሚሉን ብቅ ማለታቸው ምስጢር አይደለም። ይህን ባዮቹ ግን ትላንትን ሳይሆን የዛሬ መቶ ዓመቱን-- ያውም በሀሰት-- እየጠቀሱ ለም መሬታችንና የዱር አራዊታችን በወራሪ አማራ ተበዘበዘ-- ጠፋ ብለው ወጣቶችን በተለይም አርሶ አደሮችን በሀሰት ታሪክ በርዘው ለጥበትና ለጥፋት ማሰለፋቸው የሚታወቅ ነው። ወያኔና መሰሎቹ ከተመሰረቱ ጀምሮ የሕዝብን ዕይታ ወደ ኋላ ኋላ እየሳተቱ በማንሸጥረር ጥላቻን አራግበው መጓዛቸው የሚታወቅ ሀቅ ሆኖ ሳለ ዛሬ ወያኔነታቸውን ሳይሆን ከመለስ ጓደኝነታቸውን ሰረዝን የሚሉን ግለሰቦች ትላንት ለፈፀሙት ወንጀል ከሕዝብ ይቅርታ መጠየቁ የማይችሉት ሽክም ሆኖባቸው ያለፈውን እርሱት ይሉናል። ሌሎች ደግሞ ያለፈው ከተነሳማ ወንጀለኛ ሁሉ ከወያኔ ጎራ አይከዳምና ዝም እንበላቸው ሲሉ ይማፀናሉ። ታሪኩን የረሳ ስህተቱን ይደግማል ከመሆኑ ሌላ የወላጅ ገዳይን አባዬ እማዬ ብሎ መሳምንም ሊያስከትል ይችላልና ታሪክን እርሱ የሚለው ሰበካ ከቶም አይበጅም።

ይህ እንደ መግቢያ ይሁንና ታሪክ አይበረዝ የሚለውን መፈክር ዳግም ማስተጋባት ግድ ሆኖ የሚገኘው በታሪክ ብረዛ የተጠቃውን የፈረደበትን ድርጅት ማለትም ኢሕአፓን ለመከላከል ብቻ ሳይሆን ታሪካችንን ካልጠበቅን ትግላችንም ሊደናቀፍና ለረጅም ጊዜ ለወያኔ ተገዢ ሆነን ልንቆይ ስለምንችል ነው። ታሪክን ማስታወስ፤ ሀሰት ሀቅን እንዳያፍን ነቅቶ መከላከል ስንልም ቂምን እንደ ፅጌረዳ ተክል ውህ እያጠጣን እናቆይ ለማለት አለመሆኑ ግልፅ ነው። መርሳት ሌላ ይቅር ማለት ሌላ እንዲሉ። ታሪካችንን መለስ ብለን ስናይ ሕዝባችን ያለፈበት ሂደት ከነበረው ጊዜና ዕድገት ደረጃ ጋር ተዛምዶ መገምገም ያለበት መሆኑ መካድ የለበትም። አፄ ቴዎድሮስን ወይም አፄ ምኒሊክን በዛሬ መነፅር አይቶ ለማውገዝ መነሳት ትክክል አይደለም ስንል ደጋግመን አሳስበናል--በተለይም ገምጋሚና ወቃሾቹ ራሳቸው ዛሬ ባለንበት ምዕተ ዓመት የዱሮ ጨለንቆ ያሉትን በአሰላና በደኖ እያጀቡና በአርባጉጉ እያደመቁ እያየናቸው! ከዚያም ሌላ ባልሆነና ባልተሰራ መሰረት ክስ ሲቀርብ ደግሞ አግባብ አይሆንም ማለት ይቻላል። ወያኔ ለአባላቱ ስለ ኢትዮጵያ ታሪክ ሲያቀርብ የነበረው ሀሰት በሬ ወለደ እንደነበር ሰምተናል። ዛሬ ከነወንጀሌ ንስሐ ባልገባም ኢየሱስ ተቀበለኝ ብሎ የሚቀባጥረው ታምራት ሳይኔም ኢሕዴን ብሎ በወያኔ ታቅፎ ሲባርቅ በሻዕቢያ የሚዳ ራዲዮ በአፄ ምኒሊክና በጀግናው አሉላ አባ ነጋ ላይ ሲያወርድ

የነበረውን አሳፋሪና ውሸት አዘል ውርጅብኝ ዛሬም የምንረሳው አይደለም። (በወያኔ ወንጀሎችም ቀጥተኛ ተባባሪ ሆኖ ሳለ አሌ ብሎ ይክዳል፤ ገንዘብ መስረቁ የአደባባይ ምስጢር ሆኖ እያለ ዓይኑን በጨው አጥቦ ይክዳል። ድንቄም ሀይማኖት!) በኢትዮጵያ ወይ በፈረደበት አማራ ቅኝ ተገዛን ወይም አሁንም በዚህ መንገድ እየተገዛን ነው የሚሉትም ከታሪክ መጣላቸው ግልፅ ነው። የተሳሳተ ዓላማና ተልዕኮን ከግብ ለማድረስ ታሪክን ማዛባቱና መበረዙ ለሚመለከታቸው አስፈላጊ ነው። ወያኔ የኢትዮጵያን ህልውና ለመሸርሸርና ሕዝብን ለመከፋፈል የሕዝብን ታሪክ መበረዙ ያስፈልገዋል። ህቅን ተናግሮ ሊከፋፍል ስለማይችል አዲስ የሀሰት ታሪክ መፍጠር ነበረበት፤ በአሁኑ ጊዜም ሳይታክት ይበርዛል፤ ይከልሳል። ግራዚያኒ መንግሥቱ በጊዜው ኢሕአፓን ከሕዝብ ለመነጠል ሀሰት በሀሰት ከምሮ ድርጅቱን በመወንጀልና በመክሰስ የነዛው ሁሉ ዛሬም በአንዳንድ ዶች እየተስተጋባ መሆኑ ይደመጣል። ውሸት ሲደጋገም እውነት ይመስላል ያለው የሂትለር የፕሮፓጋንዳ ሀላፊ (እሱም ዶክተር ነበር!) ደቀ መዝሙሮች ዛሬ ብዙ ናቸው። በተለይ በአማራው ሕዝብ ላይ ጠባቦች በየፊናቸው የረጨት የሀሰት ቅስቀሳ በአያሌ ፈረንጆች አሁንም እየተስተጋባ ነው። መጥፎ ወሬ ይበራል፤ መልካሙ ይተኛል ብለዋል ወላጆቻችን። መልካሙ ከተኛ ግን እስኪነቃ ሀገርን መቀማት ሊከተል ይችላል።

ታሪኩን የረሳ ቅርሱን የዘነጋ
 የሞተላትንም ያልሰጠ ምስጋና
 ጠላት ይገዛዋል ባሪያ አርጎ ቀጥቅጦ
 ማን ሊያዝንለት ይሆን እሱ ራሱን ጥሎ ።

ስለዚህም ታሪክ አይበረዝ ስንል ሀገርን የመከላከል እርምጃ መሆኑ መታወቅ አለበት። ታሪክ አይበረዝ ብለን ስንነሳ ደግሞ አንዳንዶች ጥላቻ ነዛችሁ፤ ምሁሮችን ዘለፋችሁ፤ ታዋቂ እገሌን ደፈራችሁ ብለው በመወንጀል ብዕራችሁ ይንጠፍ ጉሮሮአችሁ ይዘጋ፤ ምላሳችሁም ይታጠፍ ይሉናል። ከእምባጮ ለሰሩት ታቦት ይሁን ጣዖት ሁሉ ስገዱ ባይ ናቸው። ታሪክ ሲበረዝና በደም የተገኘ ቅርስ ከትቢያ ሲጣል ዝም በሉ መቸም ማንም ንቁ ዜጋ ሊቀበለው የሚችል ግሳዬ ወይም ምክር ሊሆን አይችልም። በተለይ በአሁኑ ጊዜ ወግ አጥባቂ ነን በሚል ሽፋን፤ ኢትዮጵያዊ ነን በሚል ጭምብል የትውልድን ተጋድሎ ሊያደባዩና የመጨውንም የትግል ይዘትና አቅጣጫ ሊያስቱ የተነሱ በዝተው እያለ ። ከሁሉ በፊት ግን ምሁር ስንል በሆነ የፈረንጅ ትምህርት ቤት ፊደል ቆጥሮ፤ ዓመታት ቆጥሮ ታርጋ የተለጠፈበትን ወይም የምስክር ወረቀት የተቀበለውን ማለታችን እንዳልሆነ መታወቅ አለበት። መማር ራሱ አጉል ጥንቆላ ከመሆኑ ላያልፍ እንደሚችል መለስም ባልዲግሪ ነውና ያየነው ነው። መማር ለጠባቦች መንጋ በሎሌነት አድሮ፤ በወገን በሀገር ላይ መጨከን ከሆነ --

ይቅርብኝ ልደንቁር ይቅር ባልማረው
 ተማረ የተባለው ሰው መሆን ካቃተው

የተባለውን እንድንደግም ይጠይቀናል። ምሁር ስንል

አዋቂ ከሆነ አዋቂነት ደግሞ ቢያንስ ሀቀኝነትን ማጠቃለል አለበት። ለሆድ ሳይሆን ለሀገር ጥቅም ቅድሚያ መስጠት፤ ሀቅንም በተመለከተ ደፋር መሆን፤ ሀገር ወዳድ መሆን፤ ሐዋርያ አርአያ መሆንን ይጠይቃል። በኢትዮጵያ ተጨባጭ ሁኔታ ምሁር የምንለው የጋን መብራቱንና ከትግል ርቆ ውሀ ገብቶ (ያውም አባይ ሳይሆን የዋሺንግተን ፖቶማክ ውስጥ) የሚያልበውን ሳይሆን የሀገርና የሕዝብን ስቆቃ ስምቶ አለሁላችሁ የሚለውን ነው። ስንቱ አዋቂ ኢትዮጵያዊ አራሽ ሆኖ፤ ባዕድ ሀገር ታክሲ ነጂ ዘበኛ ሆኖ፤ በኢትዮጵያ አንገቱን ደፍቶ እየኖረ መሆኑን እናውቃለን። አንድ ጀግና ትውልድ ለሀገር ብሎ ሲዋደቅና መስዋዕትነት ሲከፍል በቦታው ያልተገኙ ዛሬ ተመልሰው ያንን ትውልድ ሊቀጠቅጡ ዘመቻ ሲከፍቱ በዝምታ ልናልፍ አይጠበቅም። ስለዚህም ሁሉን--በተለይም ቀንደኛውንና መድረክ አጣባቢውን-- በየስሙ ከነታሪኩ ጠቅሶ-- አትዋሽ፤ ታሪክን አትበረዝ፤ የሕዝብን ቅርስ አታቆሽሽ ማለት አለብን። ይህ የሚያስቆጣቸውና ቅር የሚያሰኛቸው ካሉ ይቅርታ ልንጠይቃቸው ባይጠብቁ ይሻላቸዋል።

ዛሬ ባህላችን ለባርነት አመቻቸን ብለው በደፈናው በድፍረት የሚናገሩት ፕሮፌሰር መስፍን ለምሳሌ የዚሁ የብረዛ ዘመቻ ዋነኛ አቀንቃኝ ሆነው ቆይተዋል። ለረጅም ጊዜ በአክብሮት ብንይዛቸውም ለ “ታገል” የተማሪዎች ጋዜጣ አማካሪ አልሆንም ብለው ያኔ ጥንት ካስገረሙን ጊዜ ጀምሮ፤ የአሜሪካን ፖለቲካ ደግፈው ክርክር ከገጠሙን ከያይ ያኔ ጀምሮ፤ ደርግን ስልጣን ለሲቪል አትልቀቅ ብለው ካስጠነቀቁና ጠመንጃው በእጅህ ነው ብለው መከሩ ከተባለ ጊዜ ጀምሮ፤ የሽማግሌ መንግስት በሚል ፈሊጥ ደርግን በመጨረሻ ለወያኔ ለማዳከምና ለማመቻቸት የተጫወቱትን ሚና ስናጤን፤ እነ ፕሮፌሰር አስራት ለግንጠላ እጅ አንሰጥም ብለው ፀንተው ሲቆሙ እሳቸው ከመለስ ዜናዊ ጋር ተሞዳሙደው፤ ልጆቹ ወዘተብለው መክረው፤ ኢደጋቅን ደም የጠማው ብለው አውግዘው፤ ኢሕአፓ በነጭ ሽብር ለፍርድ ይቅረብ ብለው፤ በወያኔ ተይዘው የጠፉትን የኢሕአፓ መሪዎችና አባሎች ጉዳይ ባነሳ መብረቅ ይምታኝ ብለው፤ በሰላማዊ ትግል አባወራነት ሽፋን ፀረ ወያኔውን የትጥቅ ትግል ሙከራ ሁሉ አውግዘው፤ ቅንጅትን በመከፋፈል ሚናቸውን ተጫውተው፤ ወዘተ ያደረሱትን ተከታታይ ጉዳት ስናይና በተለይም እሳቸው ጠባይ አሳምረው ከደርግ ጋር ተቻቻለው ሲኖሩ በግፍ የተረሸነውን ወጣት ትውልድ ነጋ ጠባ ሲያወግዙ ስንሰማ “አልበዝቶም” ፕሮፌሰር መስፍን፤ ዝም አይነቅዝም ደክተር፤ በቃ ልንላቸው ይገባል። የታገለውንና እየታገለ ያለውን በማውገዝና በማጥቃት እሳቸው ወደደዱትም ጠሉትም ሚናቸው የሕዝብን ትግል ማዳከም መሆኑን መንገርና የተያያዙትን የታሪክ ብረዛ (ለባርነት ያመቻቸን ባህላችን ሳይሆን በቅድሚያ የእሳቸው ዓይነቱ አፍራሽ ቅስቀሳና ድርጊት ነውና) አቁሙ ማለት ተገቢ ነው። እሳቸው መባልን በራሳቸው ተፃረውታልና በሰልፋቸው መሰረት ሊመዘኑ ያሻል። ፕሮፌሰሩን ጣዖት ያደረጉ እዩዩን ቢያቀልጡ የምንገረም አንሆንም።

ሩቅ ሀገር ያስዋሻል እንደተባለው ሌሎችም በዚያ ትውልድ ላይ ከመዝመታቸውና ታሪክን ከመካዳቸው ባሻገር ዛሬም ትግሉ ቀና መንገድና መሰረት እንዳይዝ አወቅን ብለው ሌሌነትንና ውዥን ብርን ይሰብካሉ። አንድ ሰሞን ስልጡን ፖለቲካ በሚል ሽፋን ፀረ ወያኔውን ትግል በእጅ መስጠ

ት ሊፈርጁ የሞከሩ እንደነበሩ እናስታውሳለን። በዓለም አቀፍ ደረጃ በፊልም ሰሪነታቸው የታወቁት አቶ ሀይሌ ገሪማ በቅርቡ ያበረከቱት ጤዛ የሚለው ፊልማቸው በዓለም አቀፍ ደረጃ አድናቆትን ና ሽልማትን ያገኘ መሆኑ ይታወቃል። ከዚህ ተያይዞ ግን አቶ ሀይሌ የሰጧቸው ልዩ ልዩ ቃለ መጠይቆች (ለአዲስ አበባው ፎክስ መፅሔት፣ለፌስፓኮ ወዘተ..) ግን ያን የታገለውን ትውልድ በሀገር አጥፊነት የሚወነጅል ነው። ስለ ቀይ ሽብር የማውቀው የለም ቢሉም (ስለማያውቁት የምኒሊክና ጣይቱ ፍቅር ግን ፊልም ልሰራ እፈልጋለሁ እያሉ?) ፊልማቸው ያንን የቀይ ሽብር ሰለባ የሆነውን ትውልድና ድርጅት ያክቸለችላል። ትግሉና ሽብሩ ሲካሄድ አሜሪካ የነበሩት አቶ ሀይሌ በዚህም ፊልማቸው ቢሆን የታገለው ትውልድን መስዋዕትነት ስህተት ብለው የተሳሳተ ግንዛቤን ለአዲሱ ትውልድና ለባዕዳን ያስተላልፋሉ። ፖለቲካ አልወድም፤ ፖለቲከኞች ሁሉ ውሸታሞች ናቸው፤ ፈሪ ነኝ ጠመንጃ መያዝና መተኮስ አልወድም ወዘተ በሚል መልሶችን የሰጡት አቶ ሀይሌ ገሪማ ያን ያልፈራ ትውልድ ግን የባዕድ ርዕዮትን ይዞ ኢትዮጵያን ሊያጠፋ ታገለ ብለው ያወግዛሉ። ባለፈውም ፊልማቸው ጎንደር ተጉዘው ሕዝብ-ዘመድን ሲጠይቁ ኢሕአፓ ተብሎ እገሌ ተገደለ ሲሏቸው በታች በእንገሊዝኛ ሲተረጉሙ ኢሕአፓ የተባለውን ሳይፅፉት ሲያልፉም ታዘበናል። ጭፍን ጥላቻ? ለምን? ያ ትውልድ የተሰዋው ሀገሩን ጠልቶ ነው ብሎ መዋሸት ለምንስ አስፈለገ? ሀገር ከጠላ ህይወትን ለምንስ ሰውይገብራል? ያ የኔ ብጤ ሁሉ ጥቅም አግኝቶ? ድርጅቱንና ትውልዱንም በሀሰት መክሰሱ ለምን ነው? ታሪኩን ካላወቁ ለማወቅ መጣር አይቻልም ነበር? ለራሱ አያውቅ ሰው አይጠይቅ ከመባል ያድን ነበር። አቶ ሀይሌ ገሪማ ከኢትዮጵያ አንፃር ሲገመገሙ ታሪክን የሚበርዙና ለሀቅ ተገዢ ያልሆኑ ጀግናን ወቃሽ ናቸው።

በእሳቸው ዓይነት ደግሞ በካናዳ ነዋሪና ዜጋ የሆነ ነጋ መዝለቂያ የተባለ ፀሀፊ በካናዳ መንግሥት ሽልማት ባገኘበት (ግን እሱ ሳይሆን አንዲት ፈረንጅ ፃፊችው በሚል ውዝግብ በተነሳበት) የእንግሊዘኛ መፅሀፍ የሕይወት ታሪክ ብሎ “ አደራ እንዳትሰቁ” ፈጠራውን ቢያቀርብም ለለውጥ የታገለውን ትውልድ በጅምላ የምሁር ወንበዴ (ኢንቴሌክቸዋል ተግስ) ብሎ ከማውገዙ ሌላ በጅጅጋ ኢሕአፓ አባል ሲመለምል አንዱ ይመጣና አባል ሁን ተብለህል ሲል አልፈለግም ካልከው እዚያው በጥይት ይደፋህል ሲለ ዋሽቷል። ይህ በተጨማሪ በትግል ያልተሳተፈና “ ያልፃፈውን መፅሀፍ ፃፍኩ ብሎ” ለቅሌት የተጋለጠ ግለሰብ አፄ ምኒሊክንም በጭፍን መንቀፍና ይህን ሁሉ ውሸት ማቅረብ የተገደደው (እንኳን ኢሕአፓ፤ ኢሠፓም ቢሆን አባል ካልሆንክ ብሎ በዚያው ሲረሽን አልሰማንም!) በትግሉ ጊዜ ሚናው ባዶ በመሆኑ (አማራ በምዕራብ ሶማሊያ ነፃ አውጪ ግንባር ገብቶ ታገለ የሚለውን ቀልዱን ትተን!) ሀፍረቱን ለመደበቅ ሳይሆን አይቀርም ብሎ መገመት ቢቻልም ጥፋቱ ግን በቀላሉ የሚታለፍ አይደለም። ሌላ ቅጥረኛ ፈረንጅ ፒተር ሽዋብ የተባለም ደርግን ለመደገፍ ሲነሳ በዚያ ታጋይ ትውልድና ኢሕአፓ ሳይ ያሰራጩትን የፈጠራ ወሬና ክስ የምናስታውሰው ነው። የኢትዮጵያን ታሪክ በተመለከተም የኤርትራ እንቅስቃሴን ደገፍን ያሉ ባዕዳን ፀሀፊዎች (የሺንድለር ሊስት የተባለውን ታዋቂ መፅሀፍ የፃፈው ቶማስ ኪኔሊ ፤ዳን ኮኔል፤ማቼ አብዱራህማን ባቡ ወዘተ) ፤ አነግን ደጋፊዎች እነ ፒተር ኒግሊ፤የጀርመን ቄሶች፤ሱዛን ሆልኮምብ፤ ወዘተ..) ፤ የወያኔ አፈ ቀላጮች ሁሉ የፃፉትና ያሰራጩት አባይ

ደረቀ ሀሰትና የታሪክ ብረዛ በጣም ብዙና ጎጂም ነው። ለብዙዎቹ መልስ ለመስጠት በየጊዜው የሞከርን ቢሆንም ግዳጁን ተካፋዮች በማነሳቸው ስራው ገና አልተሰራም። የሀገር ታሪክ ሲካድ አሌ ብሎ ከመነሳት ይልቅ በራገቶቹን ማጀብና በዚያ ትውልድና በታገለው ድርጅት ላይ መዝምቱ የተመረጠ ይመስላል።

በአሁኑ ጊዜ ታሪክን በማጣመምና በዚያ በታገለ ትውልድ ላይ በመዝመት ግንባር ቀደምትን በታ የያዙት በዚያው ትውልድና በኢሕአፓ ላይ ወንጀል የፈጸሙት መሆናቸው የሚታይ ነው። በአንድ በኩል ከማንም በላይ ኢትዮጵያን አፍቃሪ፣ ባህሷን ወዳጅ ሆነው በመቅረብና ጭራሹትም ጨርቃቸውን የጣሉ ወግ አጥባቂዎች ሆነው በመለፈፍ ያ ትውልድ የባዕድ ርዕዮተ አምጥቶ ሀገርን ጎዳ፣ ፍጅት አመጣ ብለው ይከሳሉ። ያ ትውልድ የተፈጀው በአረመኔው ደርግ አገዛዝ ሆኖ ሳለ፣ እነሱም ራሳቸው የዚሁ አገዛዝ ነፍስ ገዳዮቹ ወይም ታጣቂ ካድሬዎች እንደነበሩ እየታወቀ፣ ከመ ቅፅበትም ከአዲው አገዛዝ ደጋፊነት ወደ የቀይ ቀይ ማርክሳዊ ሌኒኖዊነት ተቀየርን ብለው ሲምሉ ያልተደመጡ ይመስላል፤ አንዲት የንስህ ቃል ሳያሰሙ፣ አጥፍተን ነበር ሳይሉ ያን የፈረደ በትን ትውልድ በቃልና በመፅሀፍ ይወነጅላሉ፤ በየ ድረ ገፁ ያብጠለጥላሉ፤ በፓልቶክ መድረካቸው ይከሳሉ። የነዚህ ዓይነቶች ታሪክ በራገቶች ዋና ምሳሌ የደርግ ኢሰጋ ታጣቂ ካድሬ የነበሩት ፕሮፌሰር መሳይ ከበደ ናቸው። ስም አይጠሬ ነፍስ ገዳዮች፣ ጨካኝ ካድሬዎች፣ ነፃ እርምጃ አራማጆች ወዘተን ደግሞ ዛሬ በየብሄረሰቡ ድርጅት ሳይቀር ገብተው ቢደበቁም ሊከሱ ሲወራጩ ማንታቸውን ማጋለጣቸው አልቀረም። ዝምታም ፀፀት ነው ቢባልም እነዚህ ጉዳዮች በእነሱ ብሶ ከጭፍጨፋቸው የተረፈውንና አዲሱን ትውልድ በታሪክ ብረዛ ሊያቆስሉት ይጥራሉ።

ድሮ የተማረ ለሀገር ይጠቅማል
ያኔ የተማረ ወገኑን ይረዳል
የዘንድሮ ትምህርት ግቡ ተለውጦ
ተምሮ ማደንቆር ሆነ አሉ ተልዕኮ ።

ከላይኞቹ ለየት ባለ መንገድ ታሪክን እየበረዙ ያሉት ደግሞ ቀደም የፖለቲካ ታሪክ ጭራሽም የሌላቸውና ከየፈረንጁ ዩኒቨርስቲ ዲግሪ ተረክበናል በሚል ለስማቸው ቅፅል ለጥፈው አሊያም ስማቸውን ሳይቀር ፈረንጁኛ ቃና ሰጥተው ፖለቲካ ሊያስተምሩን የተነሱትና ገና ሀ ሲሉም በዚያ ትውልድ ላይ መዝመቱን የመረጡት ናቸው። እነዚህ ብዙዎቹ የሀገራቸውን ታሪክ ጠንቅቀው ያላወቁ፣ የተካሄደው ትግል ምን ይዘት እንደነበረው ያልተረዱ፣ በፀረ ወያኔው ትግል የተከፈለውን መስዋዕትነት ሊያከብሩ ቀርቶ ሊያወገዙ የሚዳዳቸው፣ ስለ ወያኔ ማንነት ከግልብ ነባቢትና የታባቱ ባሻገር በሚገባ የማያውቁ፣ አሜሪካ ነፃ ያወጣናል እንፅልይለት እንለምነው ባዮች፣ ካለፈው ተመክሮ ለመማር ቅንጣትም ፍላጎት የሌላቸው፣ ሀገር ሀገር ቢሉም ፈረንጅ አምላኩ የሆነ የባዕድ ገደል ማሟቴዎችና የኔ ብጤውን፣ብዙሁንን ሕዝብን የሚንቁ ምርጥነት የሚሰማቸው

ግብዞች ናቸው። ሳያውቁ የሚጠሉ ናቸውና ያን ትውልድ ማውገዝን ስራዬ ብለው ተያይዘውታል። አዲስ የሰለጠነ ፖለቲካ ልናስፍን ነው፤ መሀይማን ሁሉ አድምጡን፤ ከስሙ በፊት ማዕረግ ቅፅል ያልለጠፈ ከአፀደ መቅደሱ ይውጣ፤ ለዘለዓለም ዝም ይበል፤ ወዘተ ይሉና ፀሎትና ምላሳ፤ አሜሪካ ውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር በርከክ ብሎ አድህነ ከመግቱ ስውረነ በምህረቱ በቡሽ (ዛሬ ደግሞ አባማ ሆኗል መሰል) መድሀኒቱ ን እንደ መፍትሄ ያቀርባሉ። ዝብርቅርቅ ፖለቲካቸው ከሰላማዊ ትግል እስከ ፀሎትና ጭፍን ፍቅርን ያለውን አቅፎ ጠላትን ጠላት ማለት ተስኖት ሲባዝን ለአረመኔው ወያኔ ሰለባ ሆኖ ሕዝብንም ያስጠቃል። ታሪክን መካድ፤ በደም የተገበየውን ተመክሮ ማክቸልቸልን ትተው፤ ግብዝነትን በትሁትነት ተክተው በነበረ ፤ ያልተማረና ድሀ የሚሉትንም ሕዝብ መናቁን ትትው በነበረ ፤ አሜሪካና ባዕዳንን መለመኑን ትትው በሕዝባቸው መመካትን ተምረው በነበረ ትግላችን በተደጋጋሚ ለወያኔ ሰለባ ባልሆነ ነበር።

ተንበርክኮ ፀሎት ተነጥፎ ልመና
ለአምላክ ከሆነ እንጂ ለሰውማ አይሰራ
ኅንበስ ያሉለት ሰው ልመና የበዛበት
መርገጥ መቅበር እንጂ ማዘን አይመጣለት

የሚለውን ኅሀ ሲቀድ የተረዳው ትውልድ ግን ጠላትን ታግሎ አለፈ ፤ ታሪክን ፃፈ እንጂ ራሱንም ሀገርንም አላዋረደም። ማን ያውራ የነበረ ብለን ደጋግመን ላልነበሩት ግን ትረካ ለሚቀናቸው ልናሳስብ እንደሞከርነው ያ ትግል መሬት ለአራሹ ፤ ዴሞክራሲ ለሕዝብ ብሎ የተነሳው በባዕዳን ተቀስቅሶ ወይም ስርዓት አልበኝነት ተጠናውቶት ወይም ያኔ አገዛዙ ይል እንደነበረው ጃንሆይ ያበሉት “ ቲማቲም፤ ዕንቁላልና ብስኩት” አጥግቦት አልነበረም። የጋሪና ፈረሱን ቦታ የሚቀያይሩ ያ ትውልድ የባዕድ ርዕዮተ በመጀመሪያ ያዘ ሲሉ ሀቁ ግን ያ ትውልድ በሀገሪቷ የነበረውን ኋላ ቀር ስርዓትና ግፉን ሲገነዘብ ላስተማረው ሕዝብ መብትና ክብር ሊታገል ከወሰነ በኋላ ነው ወደ መንገድ መሻቱ የተሰማራው። ለባዕድ ርዕዮተ ሎሌ ሆኖ “ ሀገር ሊበጠብጥ” የተነሳ ሳይሆን ለብዙሀኑና ለሀገሩ በመቆርቆር አፋኙንና ብዙሀኑን ጢሰኛና ሁለተኛ ደረጃ ዜጋ አድርጎ ይበዘብዝ የነበረውን ስርዓት ሊያስወግድ የተነሳ ነበር። ሲነሳም መሬት ለአራሹ፤ ድህነት ወንጀል አይደለም ፤ አርሶ አደሩ በግብር አይወገር፤ የሕዝብ ዴሞክራሲያዊ መብት ይከበር ብሎ ተነሳ እንጂ ሌላ ከሀገርና ወገን ጥቅምና ፍላጎት ጋር የተቃረነ መፈክር አንግቦ አልታገለም። እንቅስቃሴው ድጋፍ ያገኘው፤ ኢሕአፓም የሕዝብን ድጋፍና ፍቅር ያተረፈው የሕዝብ ጥያቄ አስቀድሞና አንግቦ በመነሳቱ ነው። በዚያን ወቅት ቀርቶ ዛሬም ቢሆን ለውጥን ፈላጊ ሀይል ስርዮቱን ከአሜሪካ ሊያገኝ ይችላል የሚሉ የኢትዮጵያን ታሪክ፤ ችግርና መፍትሄን በተመለከተ በቂና ጥልቅ ግንዛቤ ያላቸው ናቸው ማለት ለእኛ ያስቸግረናል። በመሆኑን ያ ትውልድ ሀገሩን ወዶ፤ ሕዝቡን አፍቅሮ፤ እንዳዛሬዎቹ አስመሳዮች ሆዱን ሳያስቀድም፤ እንደዛሬዎቹ ፈሪ ለእናቱዎች በፍርሀቱ

ሳይሸነፍ በጀግንነት መስዋዕትነትን ተቀብሏል። እምነቱ ለሀገሩ መፍትሄ መንገድ ሆኖ አገለገለው እንጂ በተጨማሪም የምናውቀው ታሪክ ያ ትውልድ ማንንም ሆነ ምንን ከሀገሩና ከወገኑ አላሰቀደ መም ብሎ ይመስክራል።

ኢሕአፓም ቢሆን ከሀገሩ በፊት ባዕዳንን ወይም ውሱን ድርጅታዊ ጥቅምን አስቀድሞ በነበር ምናልባትም የሥልጣን ባለቤት ሆኖ ዛሬ ሕዝብ ላይ በተፈናጠጠ ነበር። የኤርትራን ቅኝ ግዛትነት ተቀብሎ በነበረ ፤ ደርግ ለሰልጣን ሲያባብለው እሺ ብሎ ባነዳነትን መርጦ በነበረ፤ ቻይና መንግስቱ ኃይለማርያምን ስትደግፍ ቻይናን ተከትሎ ትግሉን ቢያቆም፤ ወያኔ እንዳደረገው ሁሉ ሰፊ የኢትዮጵያን መሬት የምዕራብ ሶማሊያ ነው ብሎ በመፈረም የዚያድ ባሬን ድጋፍ ቢያገኝ ኖሮ፤ ሱዳን ያዘዘውን ሁሉ እንደ ወያኔ ተቀብሎ (ድልድይ ማፍረስ፤ የሱዳን ተቃዋሚዎችን አሳልፎ መስጠት፤ የሀገር ዛፍን ማስጨፍጨፍ ወዘተ) ተገኝቶ በነበር ፤ ወያኔ በአሜሪካን ትዕዛዝ ረሀብተኛውን ወደ ሱዳን አንገዙ እንዳስፈጀውና ለስንዴና ዶላር እንቀደቀየረው ሁሉ አሜሪካ ሲያዘው የሀገርንና የሕዝብን ጥቅም አሳልፎ ሰጥቶ በነበረ ፤ የዛሬ ፖለቲከኞች እንደሚሉት “ ግትርነትን” ትቶ ብልጥ ቢሆን ኖሮ፤ ለሊቢያው ገዳፊ ኢትዮጵያ የአረብ ሀገር ናት ወደ አረብ ሊግም እናስገባ ታለን ብሎ ቃል ቢገባ ኖሮ፤ ምናልባትም ለሥልጣን በበቃ ነበር። ግን ብኩርናውን እንደ ይሁዳ ሸጦ ለሥልጣን ቢበቃ ለሕዝብ የሚበጅ ህይወት አይሆንም ነበር። ኢሕአፓ ደግሞ ለሕዝብ ስርዓት ና ለ ዴሞክራሲ መስፈን እንጂ ለራሱ የግል ጥቅም ስላልታገለ የከሀዲን ምርጫ መቸም አልተቀበለም። ሀቀኛ ታሪክን ስንቃኝ ያ ትውልድም ሆነ ኢሕአፓ በየትኛውም ጊዜ ለሰልጣን ሲሉ፤ ለግል ጥቅም ሲሉ፤ ፈርተውና ተርበድብደው ሀገራዊ ቃል ኪዳናቸውን አላፈረሱም። ለባዕድ ህያል ሆነ ለሀገር ውስጥ ዕብሪተኛ አገዛዝ አላጎበደዱም። ታግለው ተሰዉ እንጂ። ይህ ነው ዋናው ሀቅ፤ የዛሬዎቹን የታሪክ በራዦች ከትላንቱ ጀግና ትውልድ የሚለየው።

ግፍ ያስችላል ሲባል ዘመኑ አለፈና
ሞት ይሻለኝ ማለት ከምላስ ጠፋና
ተጎንብሶ መጫን መወቀጥ መረገጥ
ተወዶ ታቀፈ ተመርጦ መሰንበት።

የሕዝብ አብዮት በምርጥ መኮንኖች ተቀምቶ ፋሺስታዊ ፅልመት በሀገር ላይ ሊሰፍን ቀና ቀና ሲል ኢሕአፓ ከጭቁኖች ጋር ሆኖ ሊታገል ሲነሳ ለዕብሪተኛው የመኮንኖቹ ቡድን አማካሪ፤ ደጋፊ፤ ጋሻ ጃግሬና አልፎም አራጅ ነፍስ ገዳይ የሆኑ ዛሬ ያን ትውልድን ሆነ ኢሕአፓን ሊወነጀ ሉ ሊፈቀድላቸው አይችልም። የሀገርን ጥቅም በማስቀደም ኢሕአፓ ካረዱትና ከጎዱትም ጋር ቅራኔን ወደ ጎን ትቶ በጋራ ትግል ሊሰለፍ የሞከረ ቢሆንም በሕዝብና በሀገር ላይ ወንጀል በደል የፈፀሙ ሁሉ ለትላንቱ አፀያፊ ድርጊታቸው ይቅርታ ከሕዝብ መጠየቅ ቢቀር ተመልሰው ያን ትውልድ ማንቋሽሽና መክሰስ ሊፈቅድላቸው ከቶም አይገባም። ኢትዮጵያ ሞኝ ነሽ ተላላ ተብሏልና በሚል ዝምታው ቀርቶ ባንዳው ሲሾምና አርበኛው ሲክቸለቸል የቆየው የታሪክ ምፀት

ማክተም እንዳለበት መታወቅ አለበት። ክህደትና ወንጀል ያዋጣል የሚል ቅርስ መተላለፍ የለበት ምና። ትውልድን የፈጀው አረመኔው አገዛዝ ሆኖ ሳለ የታገሉትን በ “ አስፈጽ” ለመክሰስ መሞከር ፀያፍ ነው። አንድ ሚሊዮን ኢትዮጵያዊ በፋሺስት ኢጣሊያ የተፈጀው አርበኞች ስለታገሉ ሳይሆን ፤ ስለሰፈጹት ሳይሆን ሙሶሊኒ ፋሺስት አረመኔ ስለነበረ ነው። ሕዝብ ለመብቱ፤ ለሀገሩ ሲታገል በአረመኔ አገዛዞች መገደሉና መጠቃቱ አይቀሬ ነው። የመስዋዕት አልባ ትግል ፕሮፌሰሮች ከልፈፋ ባሻገር ለዚህ ተፃምራዊ መፍትሄያቸው ግንባር ቀደም ሆነው መስዋዕት አልባ ትግልን ታግለው አላሳዩንም። በተቃራኒው ሰባካቸው ተገዙ፤ ተንበርከኩ፤ ሰልጥኑ፤ ብረት አታንሱ፤ ተንበርከኩ፤ እየተገዙ ጠባይ አሳምሮ መታገል የሚል ቅብጥርጥር ነው። 18 ዓመት ሙሉ ከወያኔ እኩል ቀለዱብን ብንል የተሳሳተ አይሆንም።

ያ ትውልድ አኩሪ ታሪክን ትቶ አልፏል። ያኔም ዛሬ የሚታገለውም ኢሕአፓ የዚህ ቅርስ ነፀብራቅ ሆኖ አሁንም አለ ። ያ ትውልድ ከአገዛዙ ጋር በጥቅም፤ በንግድ፤ በዶሮ ርቢ፤ በጥላስቲክ ፋብሪካ፤ በሆቴል ንግድ፤ በቤት ኪራይ፤ ወዘተ የተያያዘ አልነበረም። ያ ትውልድና የዚያን ጊዜ የድርጅት መሪዎች ከሕዝብ ጎን በሁሉም መስክ የተሰለፉ ነበሩና ዕይታቸው ሕዝባዊ እንጂ ከላይ ወደታች አልነበረም። ሕዝብ ሲነሳሳ ከገዢዎች እኩል ስጋት አልገባቸውም፤ ለገዢው ክፍል ቀውጧ ቀን መጣበት ብለው ፈነደቁ እንጂ ነገሮች ከቁጥጥር ውጪ ሊሆኑ ነው ብለው ባዕዳን ማማከር አልገቡም። ሁናቴው ሲጠጥር ከፎቅ ተውርውረው ተሰዉ እንጂ፤ መርዝ ጠጥተው ሞቱ እንጂ ከአገዛዙ ለመታረቅ አማላጅ አልፈለጉም። በጠላት ላይ ተፋ እንጂ ሰፊው ሕዝብ ሊገባበት በማይችልበት ሆቴል ከሕዝብ ጠላት ጋር አብረው ውሰኪ እየጠጡ ጭውውትን አልመረጡም። ኢሕአፓ ወያኔን ከ1967 ዓ/ም ጀምሮ ታገለ እንጂ አላቀፈውም። ልጄ ወገኔ አላለወም። ወያኔ ኢሕአዴግ ብሎ ጭምብል ሲያጠልቅ አጋለጠ እንጂ የትግራይ ምሽት ብሎ በዋሽንግተን ገንዘብ አምጡ ሲል ወያኔ በጠራው ሄዶ ገዳሪና ሱዳን የተሰራን ሰፊድ በብዙ መቶ ዶላር እየገዛ ለወያኔ ድጋፍን አልሰጠም። ከወያኔ ጋር በጎጠኝነት አልተጫጨም፤ ሥልጣን አልተካ ፈለም፤ ሕዝብን በተለይም አማራውን አልዘለፈም። ማን ታገለ ? ማን ተሰዋ? ማን ሀገርን ረስቶ የግል ኑሮውን ኖረ? ማን ለወያኔ ጊዜ ይሰጠው አለ ? ወያኔ በኢሕአፓ ጓዶች፤ በሕዝብ፤ በአዲስ አበባ ተማሪዎች ደም ላይ ተረማምዶ የስልጣን ባለቤት ሲሆን ማን አጨበጨበ ? አብሮ ተደራጀ ? ማን ጠበበ ? ማን እምቢ አለ ተቃወመ? ማን በእነ ፕሮፌሰር አሥራት ላይ ፈረደ ? ማን በንፁሀን ደም ከወያኔ ጋር ሆኖ ታጠበ? ማን ስንቱን ሀገር ወዳድ ገደለ፤ አስገደለ ? ሂሳብ ይወራረድ ቢባል ሲያንስ ነው። መልስ ያሻዋል። ያለፈው አለፈ ብንል ደግሞ ባለፈው በሀገርና በወገን ላይ ወንጀልና በደል የፈፀሙ ዛሬ ዓይናቸውን በጨው አጥበው ፀንቶ የታገለውን ከሳሽ ሲሆኑ ወይም ይባስ ብለው የሕዝብን የነፃነት ትግል እኛው ጉዶቹ እንምራው ሲሉ ዝም ብሎ ማለፉ የምንችለው ሽክም ሊሆን አይገባም። ከሕዝብ መከራ ሁሌም ተጠቃሚ ሆነው የሚያሾፉ ምስጢችን ማጋለጥ ዛሬም ነገም ሀገራዊ ግዴታ ነው። ምንዋ ተቆጣችሁ፤ ደመ መራራ ሆናችሁ ለሚሉን ምላሻችን ምነው አንቆጣ አንጤስ የፈሰሰው እኮ የሕዝብ ደም ነው፤ እየጮኸች ያለችው ውዲቷና አንዲቷ ሀገራችን ኢትዮጵያ ናት የሚል ይሆናል።

ደግመን ደጋግመን ታሪክ አይካድ፤ ያጠፉ ይቅርታ ይጠይቁ ስንል ይህ ካልሆነ ዛሬ የያዘነው ትግል ወደፊት ለመሄድ ስለማይችል ብቻ ነው። ትላንትን ረስተን ወደነገ መርጥ ካዋጣ ሁላችንም ወደላፈው ዓይናችንን መመለሱን ለሀገር ብለን በተውን ነበር። ግን ይህ ትክክል አይደለም። ታሪክ በራገጥ የሚደብቁት ወይም የሚያበላሹአቸው መሰረታዊ ሀቆች አሏቸው። የኢትዮጵያን ታሪክ የሚክዱት ወያኔዎችና ጠባቦች የግንጠላና ክፍፍልን ዕቅዳቸውን ሊያፀድቁ ነው። ትላንትን እርሱና ዛሬ ተቃዋሚ ወይም ነፃ አውጪ በሉን የሚሉን ደግሞ ወንጀላቸውን ደብቀው በአዲስ መልክ ያንኑ መከራ ሊጭኑብን ስለሚያልሙ ነው። የወያኔን አገዛዝ በሁሉም መልኩ የደገፉና ሀላፊ ተባባሪ ሆነው ወንጀል የፈፀሙ፤ ለፈሰሰው ደም ሁሉ ተጠያቂነት ያለባቸው፤ የወያኔ ቀንደኛ ሹመኞች፤ የአርባጉጉ በደኖ ነፍስ ገዳዮች፤ ስንቱን ንፁህ ዜጋ ደብዛውን ያጠፉና ጦርነት ሊሰሩብን የፎከሩብን ጠባቦች፤ ለእነ ፕሮፌሰር አሥራት፤ አስፋ ማሩ፤ ለጋይም፤ ለተስፋዬ ታደሰና ስንቶቹ ህይወት መጥፋት ተጠያቂዎች፤ ለአንዋር መስጊድ፤ አደባባይ ኢየሱስ፤ ምስራቅ ወለጋ ሰለባዎች ሁሉ መጠየቅ ያለባቸው ወንጀላቸውን አምነው ሕዝብን ይቅርታ ሳይጠይቁ ከሕዝብ ጎራ መደባለቃቸውን (በማንኛውም ህይማኖት ቢሆን) መቀበል አይቻልም። ክርስቲያን ነኝ ባይ ግለሰብ ደግሞ እኛ በምናውቀው ለወንጀሉ ለጥፋቱ ንስህ ይገባል፤ ቁንጫቅማልና ትኝን በፈላበት ገዳም ይዘጋል፤ ይራባል፤ ሰውነቱን ይቀጣል እንጂ የተቃዋሚ መሪ በሉኝ ብሎ ከአዲስ አበባ አሜሪካ ሄዶ ሲቀናጣ ወይም ሰባኪ ቄስ ሆኖለሁ ብሎ የአሜሪካ ቱሪስት ሲሆን አላየንም ነበር። ማየትም አንፈልገንም። ዋልድባና ዙቋላ በላስ ቬጋስ ተተክተዋል ካልተባለ በቀር። ለወንጀለኛ መደበቂያ የሚሆኑ የህይማኖት ተቋሞችና የፖለቲካ ድርጅቶችም የሚከበሩ ሊሆኑ አይችሉም።

ትግላችን አግባብ ያለው አቅጣጫን ይዞ እንዲንገዝ ከተፈለገ በፈሪዎች ሊመራ አይችልም። ፊሪ አይኑር የሚል መፈክር ማጮኹ ስህተት ቢሆንም ቡከን የታጋይ ድርጅት መሪ ሊሆን አይችልም፤ አይገባውም። ፊሪ ተለይ ነጋሪት መደለቅ አለበት። ትግላችን ድልን ሊቀዳጅ የሚችለው በወንጀለኞችና ያለውን ስርዓት ባዲስ መልክ ሊቀጥሉ በሚመኙ ሲመራም አይደለም። ነፍስ ገዳዮችና ወንጀለኞች ንስህ ሳይገቡ በሽፍንፍን ዛሬ የትግል አባወራ ሊሆኑ ከተነሱ ያለፈው ብሶ ይቀጥላል እንጂ ለውጥ አይመጣም። ወንጀለኛ ወግድ ተለይ ጥሩምባ ይነፋ! ታሪክ አይበረዝ ስንል በራገጥ ች በግርግር የበላይነትን ይዘው መከራችን ቀጣይ እንዳይሆን በሚል ነው። ያ የታገለውና አኩሪ ታሪክ ፅፎ ባለፈው ትውልድ ላይ ጭፍን ዘመቻ የከፈቱት ሁሉ ለሀገር የሚበጅ ስምሪት አልተያያዙም። የቆሽሽ ታሪካቸውን በንስሃ እንዲያፀዱ መጠየቅ አለባቸው። ይህን ማለት ቂም አይደለም --- የገለማውን አገዛዝ ስንታገልና ለመታገል ራሳችንን መፅዳት ስላለብን ነው። አለበለዚያ የጠገበውን ቀበሮ በተራብ ጅብ ለመተካት መጣሩ የሚጠቅመን አይሆንም።

በአቅዋማቸው ፀንተው ለሀገርና ለወገን ብለው ህይወታቸውን የሰጡትን የምናከብረው ከሀዲዎችን በማግለልና በማራቅ ብቻ ነው። ወያኔን እምቢኝ ብለው ህይወታቸውን የሰጡትን ፕሮፌሰር አስራትን የምናከብር ከሆነ ከደርግም ከወያኔ ያደሩትን ሌላ ፕሮፌሰር ማክበር አንችልም።

ለሀገር ብሎ ከፍተኛ መስዋዕትነትን የከፈለ ትውልድንና ኢሕአፓንም እያወገዝን ትላንት ከወያኔ ጋር ሆነው ሀገራችንን ያጠፉትን መሪ ብለን ልናቅፍ ከተነሳን አሳዛኝ ዜጎች መባላችንና መሆናችንም የሚቀር አይደለም። ታሪካችንን ከበራዦች ነቅትን መጠበቅ ያለብን የነገ ድላችን ዋስትናና መሰረት ስለሆነ ነው። ታሪኩን የረሳ ስህተቱን ይደግማል። መስዋዕት የሆነ ዜጋን የዘነጋ ሀገር ሻጭ ባንዳውን ያወድሳል። ለዚህም ነው ከረረ መረረ ፤ ዝም በሉ፤ ያለፈው ይረሳ፤ ስልጡን ፖለቲካ፤ አዲስ ቅኝት ወዘተ የሚሉት ሁሉ አንደበታቸንን ሳይዘጉን ታሪክ አይበረዝ፤ ጀግናም አይረሳ፤ ባንዳም አርበኛ አይባል፤ ወንጀለኛም ንስሐ ሳይገባ ከሕዝብ ጎራ አይደባለቅ፤ ባንዳና አንጃ ይገለል፤ የታገለውና የተሰዋውም ትውልድ ታሪክ አይካድ የምንለው። ለዚህም ነው ለሁሉም ታሪክ ላይ ቀላጆች፤

ሌባ ጣት ቀስረው በሀሰት የከሰሱ
 ለሀቅ የቆሙትን በውሸት ያጠቁ
 ሌሊቱ ሲነጋ ሁሉም ተጋለጡ
 በባዕድ መዲና አልቻሉም ሊጠፉ
 የሀሳዊ መሲህ ታሪክ ሁሌም ክፉ

የምንላቸው።

(ግጥሞች የተወሰዱት ከ “ሀበሺኛ” ቁጥር 1 ነው)

